

Odůvodnění

Obecná část

A. Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (RIA)

1 Důvod předložení

Název

Nařízení vlády o použití Armády České republiky k záchranným pracím při ochraně obyvatelstva a prevenci šíření koronaviru SARS CoV-2 v období do 31. prosince 2020

Definice problému a cíl návrhu právního předpisu

Personální kapacity krajských hygienických stanic byly při první vlně epidemie koronaviru SARS CoV-2 nedostatečné a byly posíleny vojáky z povolání pro provádění epidemiologického šetření. Zároveň byly v činnosti odběrové týmy sestavené z vyčleněných vojáků z povolání. Je žádoucí ponechat možnost posílení těmito silami a prostředky Armády ČR i při částečném odeznění první vlny epidemie a zejména pro případné vypuknutí vlny druhé.

Popis existujícího právního stavu

Vláda nařídila usnesením ze dne 30. března 2020 č. 333 nasazení Armády ČR v počtu až 300 osob k likvidaci epidemie nového koronaviru SARS-CoV-2. Toto usnesení bylo přijato v souladu s § 5 písm. a) až e) a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. Po skončení krizového stavu není možné nadále z tohoto usnesení vycházet a je proto třeba umožnit posílení Ministerstva zdravotnictví, krajských hygienických stanic a zdravotních ústavů jiným způsobem.

Problematiku povolání vojáků upravuje § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, kde zákonodárce umožnil využití Armády ČR k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy a zdraví.

Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými osobami a orgány jsou ministr obrany, jím určení vojáci v činné službě a Armáda České republiky, a dále Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice a zdravotní ústavy.

Popis cílového stavu

Přijetí navrhované prováděcí právní úpravy umožní využít určený počet vojáků v činné službě k záchranným pracím spočívajícím v ochraně obyvatelstva a prevenci šíření koronaviru SARS CoV-2. Vyčleněné síly a prostředky budou využity k provádění epidemiologického šetření, provádění odběrů biologického materiálu k diagnostickým testům a k participaci na řízení a koordinaci činností vedoucích ke zvládnutí epidemie SARS CoV-2.

Zhodnocení rizika

V případě nepřijetí předmětného nařízení vlády hrozí situace, kdy orgány veřejného zdraví nebudou schopny vlastními silami a prostředky garantovat účinné vyhledávání kontaktů pozitivně identifikovaných osob. Dále hrozí riziko, že poskytovatelé zdravotních služeb nebudou schopni provádět odběry biologického materiálu k diagnostickým testům v adekvátním objemu. Důsledkem těchto rizik může být zpomalení celého epidemiologického procesu, nedostatečné a neefektivní zavádění individuálních protiepidemických opatření spočívajících v izolaci nakažených osob a tím nekontrolovatelné šíření koronaviru SARS CoV-2.

Funkční a efektivní vyhledávání kontaktů pozitivně identifikovaných osob je nezbytnou podmínkou fungování projektu Chytré karantény 2.0.

Podle § 14 zákona o ozbrojených silách je vláda oprávněna svým rozhodnutím povolovat vojáky k záchranným pracím. Povolání vojáků v činné službě je tedy řešením, které zákon předvídá a se kterým je počítáno jako s legitimním pro případ, kdy příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy nebo požární ochrana nemohou zajistit záchranné práce vlastními silami.

Návrh variant řešení

Varianta 1 („Nulová“ varianta – nepřijetí nařízení vlády):

Legislativní nečinnost by neumožňovala využít vojáky k záchranným pracím spočívajícím v posílení personálních kapacit krajských hygienických stanic.

Varianta 2:

Přijetí nařízení vlády o povolání vojáků v činné službě ve smyslu zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého by byli vojáci v činné službě povoláni k záchranným pracím.

Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů všech variant

Jednoznačný přínos spatřuje předkladatel v povolání vojáků v činné službě k záchranným pracím.

Náklady

Náklady spojené s povoláním vojáků k záchranným pracím, které Ministerstvu obrany vzniknou nad rámec běžných činností zajištěných schváleným rozpočtem na rok 2020, budou hrazeny z rozpočtu tohoto ministerstva. Tyto náklady budou spočívat zejména v cestovních nákladech, příplatcích vojáků za pohotovost a méně pak v nákladech na materiální vybavení.

Přínosy

Stěžejním přínosem nařízení vlády bude zajištění ochrany života a zdraví obyvatelstva.

Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Varianta 1:

První varianta by vedle ohrožení veřejného zdraví hrozbami epidemiologickými donutila krajské hygienické stanice k přesunutí zaměstnanců z jiných částí na protiepidemické odbory, což by vedlo k zastavení jejich činností na jiných úsecích ochrany veřejného zdraví. Naplnění těchto hrozeb by přineslo významné nároky na veřejné rozpočty spojené s nemocností obyvatelstva a souvisejícími mikro- i makroekonomickými důsledky.

Varianta 2:

Povolání příslušného počtu vojáků v činné službě k záchranným pracím ve prospěch Ministerstva zdravotnictví, krajských hygienických stanic a zdravotních ústavů zajistí řádné plnění úkolů orgánů ochrany veřejného zdraví v souvislosti s epidemií koronaviru SARS CoV-2. Rizikem nesoucím potenciální náklady je zanedbání běžných úkolů vyčleněných vojáků z povolání. Toto riziko je významné u vojáků z povolání – studentů Fakulty vojenského zdravotnictví, jejichž povolání je na základě předchozí zkušenosti předpokládáno. Toto riziko spočívá v zanedbání studijních povinností a prodloužení studia, které by neslo náklady.

Návrh řešení

Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Zajištění ochrany životů a zdraví obyvatelstva je základní povinností státu. Součástí tohoto závazku je i povinnost státu chránit obyvatelstvo před zdravotními hrozbami.

K variantě 1

Za situace, kdy jsou personální kapacity orgánů ochrany veřejného zdraví v souvislosti s epidemií koronaviru SARS CoV-2 hodnoceny jako nedostatečné, porovnání nákladů a přínosů svědčí jednoznačně proti variantě číslo 1.

K variantě 2

Varianta č. 2 vyhovuje zcela potřebě plnit povinnosti státu zmíněné shora, když v situaci, kdy běžné personální kapacity orgánů ochrany veřejného zdraví nejsou dostatečné k souběžnému plnění všech potřebných úkolů, budou k plnění některých z nich povoláni vojáci v činné službě na dobu nezbytně nutnou.

Navrhované nařízení vlády nebude mít žádné nepříznivé dopady na sociální sféru, na životní prostředí ani na veřejný pořádek. Pro ochranu bezpečnosti i ochranu zdraví a lidských životů bude přínosem.

Implementace doporučené varianty a vynucování

Nařízením vlády bude vojákům uložena povinnost plnit úkoly ve prospěch Ministerstva zdravotnictví, krajských hygienických stanic a zdravotních ústavů a ministru obrany povinnost určit vojáky v činné službě k plnění daných úkolů. Není třeba nastavovat žádné nové procesy k vynucení této regulace.

Přezkum účinnosti regulace

Průběžně bude vyhodnocováno trvání obecného ohrožení epidemií koronaviru SARS CoV-2 a zvažována míra uplatněných zvýšených bezpečnostních opatření.

Platnost regulace je navržena do 31. prosince 2020. V případě trvání hrozby a nenalezení jiného, trvalého řešení, může být situace přehodnocena a uvažováno o dalším povolání vojáků, bude-li v aktuální situaci potřebné.

Konzultace a zdroje dat

Předložení návrhu nařízení vlády předcházela jednání, na kterých byly zohledněny názory Ministerstva obrany a Ministerstva zdravotnictví. Nařízení vlády je podmínkou pro aplikaci některých částí realizační dohody uzavřené mezi těmito ministerstvy. Při určení nejvyššího počtu povolovaných vojáků se vychází z rozsahu předpokládaného touto realizační dohodou.

Kontakt na zpracovatele RIA

kpt. Mgr. et Mgr. Tomáš Kučera, Ph.D.
Katedra organizace vojenského zdravotnictví
Fakulta vojenského zdravotnictví
Univerzita obrany v Brně
tel.: 973 255 161, e-mail: kucerat4@army.cz

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předložený návrh nařízení vlády je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Nařízení vlády je vydáno k provedení zákona o ozbrojených silách České republiky a v jeho mezích.

C. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena

Navržené nařízení vlády je v souladu se zákonem o ozbrojených silách České republiky, konkrétně s § 14 odst. 1 písm. c), jenž umožňuje vládě povolát Armádu ČR k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy. Vojáky lze povolát na nezbytnou dobu.

Návrh vyhovuje i zákonnému požadavku, že k povolání vojáků má dojít pouze na nezbytnou dobu. Pojem nezbytné doby je v tomto případě nutné vykládat v kontextu vyhodnocení obecného ohrožení epidemií koronaviru SARS CoV-2.

D. Zhodnocení slučitelnosti navrhované úpravy s předpisy Evropské unie

Návrh není v rozporu s právními předpisy Evropské unie ani s obecnými právními zásadami práva Evropské unie, resp. uvedená problematika není tímto právním systémem řešena. Návrh není v rozporu s judikaturou soudních orgánů Evropské unie.

E. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, neupravují přímo problematiku použití Armády ČR k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy.

F. Sociální dopady

Navržená právní úprava nemá dopad na osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením, ani na národnostní menšiny nebo na životní prostředí.

Návrh nařízení vlády nemá dopady ve vztahu k zákazu diskriminace ani ochrany soukromí a osobních údajů.

G. Dopady na státní rozpočet

Náklady spojené s povoláním vojáků, které Ministerstvu obrany vzniknou nad rámec běžných činností zajištěných schváleným rozpočtem na rok 2020, budou hrazeny z rozpočtu tohoto ministerstva.

H. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Povoláním vojáků v činné službě k záchranným pracím bude mít pozitivní dopad na bezpečnost obyvatelstva.

Krátkodobým povoláním (nejvýše) 68 vojáků v činné službě by neměla být snížena obranyschopnost České republiky ani plnění jejích mezinárodních závazků.

Zvláštní část

K § 1

V tomto ustanovení se vymezuje účel právní úpravy a důvod jejího přijetí. Jedná se o reakci na nastalou situaci, zároveň se zde stanoví počet vojáků v činné službě, kteří jsou v této souvislosti k záchranným pracím povoláni.

Navržený počet vojáků vychází z Realizační dohody k zajištění součinnosti při zvládnutí zdravotních hrozeb v oblasti ochrany veřejného zdraví v souvislosti s epidemií koronaviru SARS CoV-2 uzavřené mezi Ministerstvem obrany a Ministerstvem zdravotnictví. Do počtu až 68 vojáků je započítáno až:

- 30 studentů Fakulty vojenského zdravotnictví pro posílení krajských hygienických stanic,
- 28 vojáků určených pro 14 dvoučlenných odběrových týmů pro odběr biologických vzorků za účelem vyšetření přítomnosti původce koronaviru SARS CoV-2,
- 10 vojáků pro podporu činnosti Pohotovostního operačního centra Ministerstva zdravotnictví.

K § 2

Tímto ustanovením se ministru obrany ukládá určit vojáky v činné službě, kteří budou použiti k záchranným pracím podle tohoto nařízení, a vojenskou techniku, která jim k tomu bude dána k dispozici. Předpokládá se, že vojáci budou úkoly plnit beze zbraně.

K § 3

Jako datum nabytí účinnosti je navrhován den následující po dni vyhlášení ve Sbírce zákonů, a to s ohledem na skutečnost, že jde o opatření, které pro svou povahu a aktuální potřebnost nesnese odkladu. Je rovněž navrhováno datum pozbytí platnosti, a to dnem 31. prosince 2020.